

Peipsi piirkonna elanike keskkonnateadlikkuse analüüs

Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusel viis Peipsi Infokeskus MTÜ läbi projekti „PEIPSI INFOKESKUSE KESKKONNATEADLIKKUSE PROGRAMM”, mille üheks osaks oli Peipsi piirkonna elanike hulgas küsitluse läbiviimine, et hinnata keskkonnateadlikkust ning saada ettepanekuid jäätmemajanduse paremaks korraldamiseks.

Küsimustik koosnes 21-st küsimusest (lisa 1) ning oli anonüümne. Osales 65 inimest. Vastanute vanus jäi vahemikku 18. - 78. aastased, kellest 80 % olid naised, 20 % mehed.

Haridustasemelt:	Kesk-eri	57 %
	Kesk	21 %
	Kõrgharidus	17 %
	Põhiharidus	5 %

Keskkonnaküsitluses osalesid kolme Peipsiga piirneva maakonna (Jõgeva, Ida- Virumaa, Tartumaa) elanikud:

Jõgevamaalt	45 %
Ida-Virumaalt	45 %
Tartumaalt	10 %

Enamik vastanutest peab ennast keskkonnateadlikuks ning küsimused, mis olid seotud käitumisharjumustega, andsid küllaltki positiivse pildi:

Ollakse teadlikud olmejäätmete sorteerimisest ja seda ka tehakse vastavalt kehtestatud juhenditele (eraldi biojäätmed, ohtlikud jäätmed, paber, klaas).

Enamik vastanutest on kokkuhoidlikud elektri tarbimisel s.t. elektriseadmed lülitatakse nende mittetarbimisel välja.

Vee kokkuhoiu puhul vastas 50 % küsitletutest, et pesevad nõusid ja juurvilju jms kausis või korgistatud valamus, ülejäänud voolava vee all ning 2 vastanutest kasutavad nõude pesuks nõudepesumasinat.

Vanad patareid, akud jt. kahjulikud jäätmed viiakse 85 % kogumispunktidesse, 15 % viskab prügikasti. Eeldatakse, et tuleks enam jagada informatsiooni, kus on võimalik ohtlikke jäätmeid ära anda.

Vanametalli, vanapaberit jms on viinud kogumispunkti 47 % vastanutest.

Negatiivne pool on see, et kaupluses sisseoste tehes pakendatakse juurviljad jms kaup kilekottidesse tuues põhjenduseks, et poes muud võimalust pole. Vaid 2 küsitletutest kasutavad võimalusel paberpakendeid ning 1 kasutab kotte korduvkasutusel.

Tööl ja koolis, kaupluses käiakse peamiselt jalgsi või jalgrattaga, 20 % vastanutest sõidab autoga. Tingitud on see peamiselt vahemaadest elukoha ning töö- ja kooli, kaupluse vahel. Üksikud inimese kasutavad ühistransporti.

Koristusaktsioonis „Teeme ära 2008” osales 15 % vastanutest, peamiselt nooremad inimesed. Piirkonna koristustöödel on nõus osalema 95% vastanutest vaatamata sellele, et piirkonna keskkonnaorganisatsiooni töös osaleb vaid 2 %.

Kas infotehnoloogia aitab kulusid kokku hoida ja säästa keskkonda, vastas jaatavalt 87% vastanutest, ülejäänud eitavalt või „mitte eriti”.

Enim vaadatav keskkonnateemaline saade on „Osoon” kuid ka saated metsadest, loomadest ning keskkonnauudiseid uudistesaadetes (AK) ja saadetes raadios.

Suurimad keskkonnavalased probleemid Peipsi piirkonnas on sealsete elanike arvates:

1. Järve kalda kinnikasvamine, soostumine (eriti Mustvee Omedu ja Ida-Viru piiril)
2. Järvevee reostus, osa kalaliike selle tõttu hävinud. Kalavarude vähenemine seoses järve saastumisega
3. Prügi vedamine järve lähedal asuvasse metsa
4. Pilliroo väljajuurimine
5. Suvitajate ükskõiksus puhtuse suhtes. Prügi visatakse järve äärde, metsa
6. Liigne kalapüük, millel puudub kontroll
7. Puudulik kanalisatsioon
8. Puudulik jäätmete äravedu ja jäätmete käitlus
9. Vähene informatsioon – kompaktne prügikastide paigutus (nähtavus)
10. Kontrollimatu järve reostus Venemaa poolt

60% vastanutest leiab, et kodukohas on olemjäätmete äravedu korraldatud piisavalt hästi, 10%, et pole korraldatud üldse.

Peamiste puudustena olemjäätmete äraveos tuuakse:

1. N.ö pealesunnitud jäätmete äravedu. Prügi äravedu oleks paindlikum. s.t. mitte näiteks kord kuus, vaid siis, kui majapidamises selleks tarvidus - saaks väljakutsega tellida äraveo.
2. Jäätmete eraldi kogumine kaotab mõtte, kui hiljem äravedu toimub ühe prügimasinaga.
3. Prügikaste vähe
4. Kõikidele jäätmeliikidele ei ole eradi konteinereid

Ettepanekud olukorra parandamiseks ja Peipsi piirkonna looduse säästmiseks:

1. Teostada jäätmevedu vastavalt inimeste vajadustele (telefoni teel prügiveo tellimine)
2. Tagada piisav prügikastide olemasolu. Prügikastid kõikide majapidamiste juures.
3. Jäätmevedu peaks olema odavam või täiesti tasuta
4. Tagada ka näiteks külmikute, telerite jms äravedu
5. Jäätmeveol võtta tööle korralik – keskkonnateadlik tööjõud
6. Inimeste keskkonnateadlikkuse tõstmine, suurema selgitustöö tegemine (k.a. turistidele, puhkajatele)
7. Kaasata elanikkonda keskkonnavalaste probleemide lahendamisse ning seega tõsta nende vastutustunnet kodukoha heaolu eest

8. Peipsi kallas tuleks puhastada,
9. Vähendada kontrollimatut kalapüüki
10. Ürituste korraldamisel tagada see, et oleks piisavalt prügikaste ning tualette
11. Tarvilikud korralikud puhke- ja parkimiskohad
12. Järelevalve
13. Natura 2000 tuleks läbi vaadata, kuna esineb liialdusi ning ei arvestata kohalikke olusid
14. Keskkonnaalased selgitused on vajalikud alates lasteaiast ja koolist
15. Organiseerida koristustöid

Selleks, et keskkond puhtana hoida ja kodukoht oleks puhas ja kaunis, on kohalikud elanikud:

1. Nõus osalema koristustöödel
2. Jälgima keskkonnateadlikku käitumist
3. Sorteerima jäätmeid
4. Hoidma oma ümbruse ja kodukoha puhtana
5. Kasutama loodusele vähem kahjutuid nõudepesu- ja puhastusvahendeid
6. Väetama aeda kemikaalideta
7. Kutsuma korrale inimesi, kes ei täida ettekirjutusi
8. Kasutama korduvkasutatavaid pakendeid
9. Hoidma rohkem kokku energia- ja veekulu

Keskkonnateemalistest üritustest osavõtt:

1. Seminarid	43 %
2. Teematiselised laagrid	32 %
3. Teemakonkursid	10%
4. Ekskursioonid	5 %
5. Teabepäevad	6%
6. Talgud	5 %

Enamus küsimustikule vastanutest (99 %) elab eramajas või maamajas.

Küsimustikule vastanud andsid hea ülevaate Peipsi piirkonna elanike keskkonnateadlikkusest, nende käitumisharjumustest ning valmisolekust olukorra paremaks muutmiseks.